

УДК 338.43:330.222

**EFFICIENCY OF PRODUCTION AND COMPETITIVENESS OF
GARDENING PRODUCTS**
**ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ПРОДУКЦІЇ САДІВНИЦТВА**

Sulima N.N. / Суліма Н.М.

c.e.s., as prof. / к.е.н., доц.

Masiuk V.I./ Масюк В.І.

student /студент

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,

Kiev, 15 Heroiv Oborony Street, 03041

Національний університет біоресурсов и природопользования Украины,

Киев, ул. Героев Обороны 15, 03041

Анотація. Визначено тенденції та напрямки підвищення ефективності і конкурентоспроможності виробництва продукції садівництва.

Ключові слова: економічна ефективність, конкурентоспроможність, продукція садівництва.

Садівництво є однією із традиційних галузей сільського господарства України, розвиток якої ґрунтується, на досить сприятливих ґрунтово-кліматичних умовах для вирощування більшості плодових та ягідних культур, потребах населення у цінних продуктах харчування, а галузі переробки – в сировині.

Проте, в період реформування аграрного сектора економіки України стан і тенденції розвитку садівництва свідчать про різке скорочення площ насаджень, зниження темпів їх відтворення, зменшення валових зборів й обсягів реалізації, погіршення якості плодів і ягід. Ця галузь за переважною більшістю показників не може конкурувати з рівнем розвитку садівництва в країнах світу, однорідних за природно-кліматичними умовами. Саме тому проблема відродження садівницької галузі і підвищення її конкурентоспроможності є однією із найгостріших в агропромисловому комплексі країни [1].

Площа плодово-ягідних насаджень в країні в 2017 р. становила 105 тис. га. Середня врожайність плодів і ягід – 103,1 ц/га, а валовий збір – 2048 тис. т. Останніми роками площа садів і ягідників постійно зменшується. У 2017 р., порівняно з 2005 р. вона скоротилася на 60,5 % (табл. 1). Валовий збір плодів і ягід у всіх категоріях господарств збільшився порівняно з 2005 р. на 358 тис. т, або на 21,2 %.

Урожайність плодів зерняткових і кісточкових у сільськогосподарських підприємствах країни у 2015 р. становила 104,5 ц/га, у 2016 р. – 101,9 ц/га, а у 2017 р. - в середньому 103,1 ц/га (табл. 2).

Собівартість продукції садівництва в господарствах України значно зросла в 2017 р. і становила 589,32 грн. Порівняно з 2015 р. вона підвищилась в 1,7 рази. У структурі собівартості плодів і ягід найбільшу частку займають витрати на оплату праці з нарахуваннями, утримання основних засобів та загально виробничі витрати.

Таблиця 1

**Розвиток садівництва в Україні
(усі категорії господарств)**

Показник	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Площа плодово-ягідних насаджень у плодоносному віці, тис. га	266	120	111	105	105
Урожайність, ц/га	63,7	78,2	104,5	101,9	103,1
Валовий збір плодів і ягід, тис. т	1690	1747	2153	2007	2048
Виробництво плодів і ягід на одну особу, кг	36	48	51	50	50

Таблиця 2

**Економічна ефективність виробництва плодів (зерняткових і кісточкових)
у сільськогосподарських підприємствах**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Урожайність плодів, ц/га	104,5	101,9	103,1
Собівартість 1 ц, плодів грн.:	352,04	439,53	589,32
Ціна реалізації 1 ц, плодів грн.	537,14	492,36	750,20
Прибуток, збиток (-) на 1 ц плодів, грн.	185,11	52,83	160,88
Рівень рентабельності, збитковості, %	52,6	12,0	27,3

У 2015 – 2017 рр. значно підвищились ціни реалізації на плодову продукцію. В цих умовах виробництво продукції галузі у 2017 р. було рентабельним, сума прибутку на 1 ц плодів становила 160,88 грн. при рівні рентабельності – 27,3 %.

Економічна ефективність садівництва, особливо рівень рентабельності виробництва плодів і ягід, залежить від цін реалізації. Цінова ситуація на даному етапі несприятлива для розвитку садівництва роздрібні ціни достатньо високі, а закупівельні занадто низькі для товаровиробників. Сучасний їх рівень, з одного боку, не забезпечує доступність продуктів для населення, а з другого – не сприяє розширеному відтворенню виробництва, а в окремих господарствах не забезпечує відшкодування витрат.

Щоб підвищити матеріальну зацікавленість господарств у реалізації плодів у зимовий період, закупівельні ціни на яблука і груші підвищуються залежно від тривалості їх зберігання. Це дає змогу повніше задовольняти потреби населення у фруктах і підвищити рівень їх споживання.

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що сучасний стан плодоягідного виробництва вказує на необхідність переорієнтації галузі на якісно новий шлях розвитку, який залежить від заходів щодо визначення збільшення обсягів виробництва продукції, поліпшення її якості та безпеки, запровадження ресурсозберігаючих технологій, забезпечення джерелами

інвестицій, розвитку інфраструктури, розширення місткості ринку та частки сільськогосподарських підприємств.

Основними джерелами підвищення ефективності садівництва мають бути збільшення виробництва продукції, зниження її собівартості і підвищення реалізаційної ціни. Всі ці джерела тісно пов'язані між собою і справляють вирішальний вплив на конкурентоспроможність галузі.

Виробництво конкурентоспроможної плодово-ягідної продукції, на наш погляд, являє собою складну соціотехнічну систему, на ефективність діяльності якої впливають наступні групи факторів:

- техніко-технологічні (прогресивність технологій, породно-сортовий склад насаджень, технічна озброєність, ступінь використання виробничих потужностей, оптимальна ресурсна забезпеченість підприємств тощо);
- організаційно-економічні (спеціалізація, кооперування, комбінування виробництва, витрати на виробництво тощо);
- соціально-економічні (форми організації праці, система управління виробництвом, забезпеченість і кваліфікація працівників, форми матеріального стимулювання праці тощо) [1].

Зважаючи на вище викладене, подальший розвиток садівництва, підвищення його ефективності і конкурентоспроможності повинні відбуватися на основі інтенсифікації виробництва плодово-ягідної продукції, яка передбачає заміну зріджених і морально застарілих садів новими інтенсивного типу, розширення площ зрошуваних насаджень, внесення органічних і мінеральних добрив, удосконалення сортового складу плодових культур, впровадження комплексної механізації виробничих процесів.

Литература:

1. Гуторова О.О. Особливості конкуренції й основні чинники формування конкурентоспроможності плодово-ягідної продукції // Зб. наук. праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. - № 2(18), том 2.- с.81-91.

References:

1. Guturova O.O. Osoblivosti konkurencii i osnovni cinniki formuvania konkurentospromognosti plodovo-iagidnoi produkcii // Zb. nauk. prats Tavriiskogo dergavnogo agrotecnologicznogo universitety (ekonom. nauki). – Melitopol: Vud-vo Melitipolska tipografia, 2012. - № 2 (18), tom 2.- s. 81-91.

Abstract. Gardening is one of traditional industries of agriculture of Ukraine development of that is founded, on the favourable enough ground-climatic terms for growing of most fruit and baccate cultures, requirements of population in valuable foodstuffs, and industries of processing - in raw material.

Productivity of garden-stuffs a granule and drupaceous in the agricultural enterprises of country in 2015 presented 104,5 centners from a hectare, in 2016 are 101,9 centners from a hectare, and in 2017 - on the average 103,1 centners from a hectare.

A gardening unit cost in the economies of Ukraine considerably grew in 2017 and presented a 589,32 hrn. Comparatively with 2015 she rose in 1,7 times. In the structure of prime price of

garden-stuffs and berries most part is occupied by charges on the remuneration of labour with extra charges, maintenances of the fixed assets and in general lines productive charges.

In 2015 - 2017 considerably the costs of realization rose on fruit products. In these terms a production of goods of industry at 2017 was cost-effective, the sum of profit on 1 ц of garden-stuffs presented a 160,88 грн. at the level of profitability - 27,3 %.

The results of the conducted analysis testify that the modern state of fruit production specifies on the necessity of переорієнтації of industry on the qualitatively new way of development, that depends on events in relation to determination of increase of production of goods, improvement of her quality and safety, input of ресурсозберігаючих technologies, providing of investments, development of infrastructure, expansion of capacity of market and part of agricultural enterprises sources volumes.

Key words: *economic efficiency, competitiveness, gardening products.*

Стаття відправлена: 07.12.2018 р.

© Суліма Н.М., Масюк В.І.